

Myereseséges a szegedi vasipar

A szegedi vasas üzemekben az idén közel azonos nyereségrészesedést kapnak a dolgozók. Érdekes, hogy azok a helyeken, ahol tavaly nemcsak a termelés gondjaival foglalkoztak, hanem a műszaki fejlesztés, a bővítés is napirendre került, ott az előző évihez képest nem csökkent jelentősen a haszon.

A XI. Autójavító Vállalat — bár egyre nagyobb helyiség gondokkal küzdött — jó eredménnyel zárta 1968-at. Az ismételt műszaki szervezési intézkedések, a dolgozók áldozatkészsége nyomán tovább javult a minőség, az autójavítóban újjávarázsolt gépkocsik, motorok hosszabb utat tehetnek meg a forgalomban. A gazdasági számításokból kiderült, hogy a felújított GAZ gépkocsik az előző évi 108 ezer 600 kilométer helyett 112 ezer 320 kilométeret tettek meg újabb karbantartás nélkül. Különösen értékes az autójavító vállalat eredménye, hiszen tavaly vezették be a 44 órás, rövidített munkaheteket — ennek ellenére a

termelékenység, a termelés emelkedett. Időközben az autójavító vállalatnak arra is futotta erejéből, hogy segítse új üzemének építését, vasszerkezeti elemeket gyártottak az építők számára. A jó teljesítmények alapján az autójavító dolgozói átlagosan 23–24 napi keresetüknek megfelelő nyereségrészesedést kapnak.

A Szegedi Fémipari Vállalat — a volt Fémfeldolgozó és Finommechanikai Vállalat — ugyan nem fizet annyit az idén dolgozóinak nyereségrészesedés címén, mint tavaly, a vállalat nyeresége így is szép. A fémipari vállalat tavaly költözött át a Fonóvári úton épült új üzemébe, ahol késedelem nélkül kezdődött a termelés. Ennek ellenére az elemzések bebizonyították, hogy a gépek átszállítása, az elhelyezkedés összesen egy heti kiesést okozott. Így a Szegedi Fémipari Vállalat dolgozóinak megfelelő részesedést vehettek át nyereségként.

Egész évben nagy erőfe

szítéssel, az új gazdasági mechanizmus adta lehetőségek kihasználásával dolgozott a Kéziszerszámgár Szegedi Gyáregysége. Ha az egész üzem eredményét tekintjük: 56 milliós termelésevel 8 millió forintos nyereséget ért el. Mivel azonban a kéziszerszámgár nem önálló, ezt a nyereséget a többi gyáregységgel összegezték, s így a szegedi üzemre kevesebb jutott: a dolgozók mintegy kétheti munkabéruknek megfelelő részesedést vehettek át.

A Dél-magyarországi Áramszolgáltató Vállalat zavartalanabban, gazdaságosabban biztosította a villamosenergia-ellátást. Jól végezte hálózatfejlesztési, építési munkáját is, s ennek nyomán nagyobb volt árbevétele. Az áramszolgáltató dolgozói az idén magasabb nyereségrészesedést kaptak, mint tavaly, több mint 20 napi keresetüknek megfelelő részesedést vehettek át.

M. L.

Tudósítások a szegedi nagy vízről

13. Tömörkény István, aki az árvíz után jött be a szomszédos Maktórról, hogy a rokonait meglátogassa (valahol az Oroszlán utca táján) a Dugonics Társaság 1904-i emlékkönyvében a következő impressziót olvasta fel: A házban, ahova be kellett mennem a rokonság végett, nem túlságosan nagy víz volt: az új épület össze sem dőlt, csak a régi. Hordókra létrák voltak fektetve, azon jártak. Az apránként dülöngelő régi házból pedig ha valami holmi a víz tetején maradt, a kutyá bement a vízbe érte és kifogta. Büszke volt rá nagyon. Nem is igen lehetett abban az időben itt több büszke embert látni, csak azt az egy kutyát.



A pusztulás borzalmai

Innen a reálisokba mentek, ahol senki sem várta a királyt. Egy menyecskét, aki valami fazekat vitt, megszólított a király: — Ki főz itt? És mit főznek? Sok nép van-e itt elszállásolva?

Idén március 12-re esik Szeged múlt századi katasztrófájának, a mindent elpusztító nagy árvíznek kilencvenedik évfordulója. Ebből a jubileális alkalomból közzük 14 folytatásban megjelenő „Tudósítások a szegedi nagy vízről” című dokumentumsorozatotunkat.

Dáni főispán akart felelni a kérdésekre, de a király nem engedte: — Hagyja kérem! Hadd kérdezzek én és hadd beszéljen ő!

A menyecske bátran válaszolt is a király kérdésére: — Nagyságos úr, rántott levest főztem.

A főispán rászólt az aszszonyra: — Ez itt a felséges király!

A király azonban újból „leintette” a főispánt, ezekkel a szavakkal: — Nem kell azt mindenkinek tudni!

Ami Szeged városából megmaradt, az egy kicsit hasonlított Velencéhez. Palotáink ugyan nem voltak, de a megmaradt házak vízzel állottak, s az Iskola utcát és környékét kivéve,

egyelőre mindenütt csak csónakon lehetett közlekedni.

Víz alatt volt az egész Széchenyi tér. Legmélyebb volt a víz a Szeged—Csongrádi Takarekpénztár házában. Mivel mindenfelől erre folyt a víz, a térre nyíló utcák torkolatát eltorlaszolták a háztetők, bútordarabok, és egyéb törmelék, amiket a víz magával hozott.

A víz igen lassan kezdett apadni. Csak március 25-én jelent az újság nagy öröme, hogy „be lehet már menni szárazon a postahivatalba, s a menekült néppel megrakott főreáliskola épületébe: ma utat készítették a távirda helyiségéhez és az Iskola utcában; a táviróhivatalt ma már rendezik és mint értesültünk; sürgönyöket már lehet feladni!”

E szerint megmaradt a város mintegy 6800 háza közül: Rókuson 20 — Felsővárosban 99 — Alsóvárosban 16 — a Belvárosban 248.

Ez a kimutatás az árvíz második napjára vonatkozik. Az árvíz kilencedik napjáig a 383 megmaradt házból összesült 52. Március 19-én a város megbízásából Várad Ignác, Arleth Ferenc és Zimmermann építész megvizsgálta a házakat és megállapította, hogy az a napon még fennálló 331 ház közül 262 lakható; a többi 69 házból kilakoltatták a rendőrség a bennlevőket.

Nem könnyű elképzelni, micsoda állapotok voltak a városban akkor, amikor a víz már itt volt és nem akart elmenni! Március 19-ről jelent a Szegedi Napló: „Ma délután tartatott az első tanácsülés. Közlekedési nehézségek által akadályozva, nem értesülhettünk annak lefolyásáról.” Pedig a szerkesztőség csak kétszáz lépésre volt a Hungarától, ahol a tanácsulást tartották.

A víz általában nagyon lassan apadt: talán csak egy napon érte el a vízszint csökkenése a hét centimétert; mikor a legnagyobb erővel és a legtöbb géppel dolgoztak a víz levezetésén, napi négy centiméter volt a legjobb eredmény. Ez nagyon szép lett volna és a városban újra kezdődhetett volna az élet, ha újabb árvizek nem jöttek volna. Az újabb áradások pedig igen gyakran megjöttek és a petrisi szakadáson betörve még jó néhányszor végigsöpörték a várost. Ezt azonban már csak azok tudták, akik pontosan mérték a vízállást, s feljegyezték, hogy „a tegnapi 5 centiméteres apadás után ma 17 centimétert emelkedett a víz.”

(A befejező rész következik.)

Értesítjük kedves bérelőinket: a

parkett-csiszológép kölcsönzésre

megérkezett! Előjegyzést felvesszünk. Nyitva: mindennap 7–17-ig. Telefon: 14.083. Belkereskedelmi Kölcsonzó Vállalat, Szeged, Mikszáth Kálmán u. 12.

xS. 051 773

Akác László

Földúton

Szegény ember a homokon

Ha az ántivilág nagy álmodói, profétái és jóvendőmondói tartották volna itt közgyűléseiket, és együttes erővel csak ennek a tájnak akarták volna megjósolni mostani sorsát, ilyen nagy ugrást ók se irányozhattak volna elő. Nincs akkora zseb-kendő, aminek a sarkába be lehetne kötni a homokból előcsalogatott forintokat.

De nincs mindenkinek autója a homokon se. Még itt se, ahol először sütött őszibarackra a nap. Köröskörül úgy sorakoznak a tanyaik, mintha régi uraságok büszke villáit terelgették volna egycsomóba. Erről a tanyáról messziről látszik, hogy szegény ember lakja. Gerince megroppant, mint annak a lónak, amelyikre csikókorában nagy terhet raknak. Kerítése, kapuja nincs. Nem fél a lakója, hogy lopnak tőle. Nézzünk be hozzá!

— Az én apám más házában lakott. Emlékszem, akkora eperfa volt az udvarában, hogy hatókrós szekér is megfordulhatott volna alatta, a koronája alól mégse lógott volna ki az ökor szarva. Naphosszat ettük az epret, ha érett. Az egész család felfért rája, pedig anyanyiam voltunk, mint a héhőszög. Minden gyereknek tizenegy testvére volt. Nagy ház kellett volna oda, hogy 12 ágy beférjen az öregeké mellett. Egy hosszú piccsen aludtunk, ahányan csak voltunk. Keresztbe feküdtünk, hogy férjünk. Ha valaki leest, észre se vettük, csak ha kiabált.

A mostani ágyat sok ember örökölte már. Mankón áll mind a négy lába. Ahogy korhadt az alja, úgy toldották meg lécdarabokkal, deszkavéggel. Úgy látszik, az öregekkel ez is befejezi földi pályáját. Fekvőhelyként biztos nem teljesít már szolgálatot, ha innen nyugdíjba megy.

— Miért szegény a mai szegény ember?

— Mert öreg. Csak az a bajom nekem, hogy nem tudok dolgozni. Matatok a szőlőben. Jó, ha három nap alatt elvégzek harminc ötlet. Persze, most szuszoghatok kedvemre, nem úgy, mint amikor napszámba jártam. Fizetett a gazda, de parancsolt is.

Azt mondják, a tszes-ben van a jó világ. Egy szemre-

való barackosból évenként kigurulhat egy autó. Akkora is, mint egy bikaistálló. Sok helyen ki is gurul. De a kutyája is oda tesz, ahol már van. En lassabban indultam, mint a többiek. Beteges voltam.

Hívtam haza a legkisebbik fiamat. Katonánál úgy bebolondították a kormánykerékbe, elment az olajosokhoz sofőrnek. Mondom neki, hogy itthon saját kocsija lehet, ha odasimul a keze alá a barack. Nem jön, pedig nem rossz gyerek. Azt mondja, menjünk mi a városba, lakjunk nála, mindenünk meglesz, de ő nem jön ki semmi pénzért se. Azért menjek haza, hogy lessem, lesz-e eső vagy nem, virágló fagy le a barack, vagy megmarad, van-e ára a gyümölcsnek, vagy annyi termel, hogy szembébe dobják? Így beszél. Hiába mondom, hogy föléledhet újra ez a föld is, csak erős kéz kell hozzá. Legfeljebb az unokámat engedni haza egy-két hónapra, hogy ne legyünk egyedül.

Hogy mennék én a városra? Hallgassam, hogyan nyikorog a fölöttem levőnek az ágya? Vagy hallgassam, ha kimegyek a házból, hogy ott megy egy tanyai paraszt? Fejfájást kapok, ha annyi embert látok. Nem megyek én a városi gyerekekhez se, meg a tanyaihoz se. En azoktól nem követelek semmit. Ott a családjuk, azokról gondoskodjanak. Gyerekkoromtól megkerestem a magam kenyerét, vénségemre nem leszek keze-lába senkinek. Engem ne kerüljessenek. Hiába mondják, hogy szívesen látnak, tudom én, hogy bűdös az öreg mindenhol. Lehetne ezt szebben is mondani, de úgy másképpen szó! Sokat láttam már, aki átadta magát a családjának, és megbánta. Azt mondom, ne a maga kárán tanuljon az ember, hanem a másén. Tudok olyan öregről, akinek a ház végében volt egy disznóólféle épület kiszabva, abba fektették. Hol adtak neki enni, hol nem, vagy mostak rá, vagy nem. Amíg a magam erejéből élhetek, nem megyek egyikhez se. Ha kellene a fiamnak a föld, akkor igen. Akkor megfizetek érte. Amit én szereztem.

használja ő! Akkor kész az alku. De kegyelemkenyérre nem megyek.

Az a szerencse, hogy mostanában könnyen hainak az emberek. Itt volt a szomszéd is. Fölbukott, mint amikor a gyerek rálep a cipőfűzőjére. Effelejette, hogyan kell felkenni. Fél perc múlva talán azt se tudta, hogy élt a világon. Akinek mindene fáj, már csak ezt irigylti tőle. Inkább jöjjön a kötél vagy a pocokméreg, mint a forgató ág.

Azért ne hallgasson ám az öreg beszédre! Mond az bolondot is. Inkább igya ki a poharát, mert nem szeretem a félembereket. Amikor még kukoricagörhéből se lakhatott jól az ember, nem akart öngyilkos lenni. Apámhoz képest én úriember vagyok. Ha ő kibírta a hetvenöt évet szegényen, nekem is ki kell bírnom urasan.

Horváth Dezső

SZEGEDI MŰVÉSZEK Kováts Margit

Neve nem művésznév — hírlapi tárcák hangsúlyozottan hétköznapi hősöket szokták így elnevezni a szerzők; és eddig eltelt évei sem mutatnák művészsorsot — gimnázium Csongrádon, főiskola Szegeden, majd tanítás, tanítás, tanítás. Meg közben a család, két leánygyerek... Ami eddig kikerült a keze alól, az csak az „egyéb” kötelezőteljesítések idejéből ellopott órák termése. És persze, az országos jóvámenéssel, hegyjárással, természetfigyeléssel eltöltött nyári hetek, amelyek viszont olyan kegyetlen gyorsasággal következnek egymás után.

A „nem művésznév” tehát inkább csak a képzőművészet lelkesebb hívei előtt ismert, ám aki egyszer felfigyelt rá, el nem feleli: katalógusról katalógusra kutat utána.

Kováts Margit ugyanis mindig szolgál meglepetésekkel „közönségének”. Meglepetés volt bátor és sikeres indulása — nem ok nélkül nyomtatták ki egy csendéletének fotomásolatát a „Szeged mai képzőművésze” című, 1959-es kiadványban — s meglepetést jelentett a külföldi látatokon való szereplése is. De főképpen azóta izgalmas munkáit fi-

gyelni, amióta nem a régebben kedvelt olajba mártogatja az ecsetet, hanem újabb technikákkal dolgozik.

„Hagyományos” korszaka után előbb fákat vitt papírra ceruzája. Zimbermód színeződő fákat; kivétlenül tájdalmas gondolatainak. Aztán tájmozsaikok következtek. Szó szerint érte tájmozsaikok, hiszen ezeket a munkáit valóban apró papírdarabkákból állította össze — biztos jelzéseként az egészséges összerakható világnak. És most, újabb, ismét színekkel dolgozik: finom árnyalatokkal idézi fel az anyira szeretett természet folyton változó arcát.

A természet volt számára mindig a legerősebb inspiráló tényező.

Családomban majd mindenki biológus — mondja erről — Gyermekkorom azal telt el, hogy növényt határoztam, néztem a mohákat, figyeltem a hangyabolyok nyüzsgését. Ez az indíttatás ter most vissza képeimen, az akkor megfigyelt folyamatok öltönek formát, kének tereket. A keletkezés, a pusztulás alapota.

Am e magyarázat nélkül is érthetőkké válnak az egymás után előkerülő katonlapok. Érzékenyen megmun-

kált színeik, az iskolázott kezekre valló formák egyértelműen vallják, hogy művésztől, egy tényleg megszenvedett gondolatokat közlő művésztől van szó. Nem egy öncélú játék termékei szaporodnak a Kossuth utcai lakás műtermeként is használt lakoszobájában — ahol „ráadásul” még a szintén festőművész férj, Szűcs Árpád vásznal is helyet követelnek —, hanem a folyton változó valóság ábrázatát egy-egy különös pillanatban élénk mutató képek.

Amely képsorozattal — létrehozójának tervei szerint — előbb-utóbb a nagyközönség is megismerkedhet, Kováts Margit ugyanis kiállításra készül, első önálló kiállítására, amely a Vinkler László keze alól indult művészpályára nyitná rá a feltétlenül megérdemelt, nagyobb érdeklődést.

A hétköznapi név — viselője „civilben” a Ságvári Endre Általános Iskola apró diákjait oktatja ügyesebb kézművészre — ilyenformán még ismertebbé válik. Mert feltétlenül azzá tesz majd a kissé szakadt nylonzák általtszó gyomrában őrzött katonlapok.